

Programma van Eisen Speelterrinen basisscholen St. Keender

©THERO BV, Oldenzaal. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautoriseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PROGRAMMA VAN EISEN SPEELTERREINEN BASISSCHOLEN St. KEENDER

Project: Programma van Eisen speelterreinen basisscholen St. Keender
Proj.nr.: 2023.5258
Datum: 19 juni 2023
Onderdeel: Programma van Eisen
Status: Definitief

Algemene omschrijving:

Programma van Eisen welke als leidraad dient te worden gebruikt bij het realiseren van nieuwe speelterreinen of het revitaliseren van bestaande speelterreinen bij de basisscholen van St. Keender.

Algemene gegevens:

Opdrachtgever:

Stichting Keender
Hengelsestraat 1
7482 AA Haaksbergen
T: 053 – 572 35 03
Contactpersoon: de heer L. Dullaart
E: l.dullaart@keender.nl

Adviseur / auteur Programma van Eisen:

THERO Huisvesting- & Bouwmanagement BV
Lariksstraat 14
7572 DE Oldenzaal
Postbus 6
7587 ZG De Lutte
T: 0541-57 14 70

1. Terrein

1.1 Ontwerp

Tijdens de voorontwerp fase dient de totale inrichting van het terrein in overleg met de gebruikers bepaald te worden. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Onderscheid in leeftijdsgroepen: onderbouw, middenbouw en bovenbouw.
- De verhoudingen van verhard en onverhard terrein.
- De zonering van de speelplekken.
- De mogelijkheden van goed (droog) toezicht.
- De vandalismegevoeligheid van het terrein en het voorkomen van hangplekken.
- De overige voorzieningen zoals parkeerplaatsen, kiss & ride zone, fietsenstallingen en buitenbergingen. Parkeerplaatsen en kiss & ride zone voor zover deze deel uitmaken van het schoolterrein (meestal betreft dit gemeentelijk terrein).
- Voldoende ruimte voor leerlingen om te bewegen.
- De begrenzing van het (speel)terrein en de openbare ruimte / aangrenzende percelen.
- Zitgelegenheden
- Prullenbakken
- Buitenverlichting

1.2 Benodigd oppervlak terrein

Vanuit de overheid zijn er normen voor het minimale oppervlak speelterrein per kind. Voor de bepaling van het minimum aantal vierkante meters (speel)terrein wordt via de normering uitgegaan van de volgende richtlijn:

- 3 m² speelterrein per leerling basisonderwijs met een minimum van 300 m². Bij een school met meer dan 200 leerlingen kan worden volstaan met een verhard gedeelte van 600 m² speelterrein.

1.3 Gebruikseisen speelterrein

Het is van belang dat leerlingen van de midden- en bovenbouw gescheiden van de onderbouw kunnen spelen. Daarom dient de buitenruimte te worden onderverdeeld in een buitenruimte voor de onderbouw en een buitenruimte voor midden- en bovenbouw.

De buitenruimte voor de onderbouw dient te worden voorzien van een omheining in de vorm van een hekwerk van 1,20 m hoog i.c.m. een natuurlijke afscheiding.

1.4 Voorzieningen terrein

1.4.1 Groenvoorziening

De buitenruimte dient groenvoorzieningen te bevatten.

Aandachtspunten:

- Bomen voor schaduw
- Grasveld t.b.v. voetballen (indien geen pannakooi aanwezig)
- Moestuintjes (mits passend bij onderwijsdoelstellingen)
- Groenvoorziening ter plaatse van "natuurlijk spelen"
- Eventueel groene afscheidingen t.b.v. zonering terrein
- Opstelling insectenhotel (mits passend bij onderwijsdoelstellingen)

1.4.2 Verkeersveiligheid

Kinderen op de basisschool zijn nog niet verkeersvaardig. Halen en brengen lopend, met de auto of fiets zorgt in een korte tijdsperiode voor veel verkeersonveiligheid rond scholen.

De terreininrichting dient daarom goed afgestemd te zijn op de ontsluiting op de openbare ruimte van de verschillende transport-/vervoerswijzes om verkeersonveiligheid te voorkomen of te verkleinen.

1.4.3 Rijwielstalling personeel

Voor de medewerkers van de school wordt een overdekte fietsenstalling gewenst. Er wordt gerekend met 1,5 m² per medewerker.

De fietsenstalling dient verlicht te zijn (bewegingsmelder) en een aantal elektrapunten t.b.v. het opladen van elektrisch aangedreven fietsen.

Fietsenstalling dient een gecombineerde afsluitbare berging te zijn, type Fallco (FalcoLok) of gelijkwaardig. Voor

zowel de fiestenstalling als de onder 1.4.6. benoemde containerberging dienen twee aparte afsluitbare ruimten beschikbaar te zijn.

1.4.4 Rijwielstalling leerlingen

Er dient rijwielstalling opgenomen te worden voor de leerlingen. Deze dienen bij voorkeur nabij de entree(s) gesitueerd te worden.

Het dient duidelijk zichtbaar te zijn waar de fietsen gestald moeten worden.

Er wordt gerekend met 1 m² per 75% van de leerlingen bovenbouw.

Bij het ontwerp van de rijwielstalling dient men rekening te houden met:

- Ligging nabij de terreintoegang op een logische plaats ten opzichte van de gebouw entree(s).
- Verkeersstromen.
- Toezicht (en voorkoming diefstal).
- Fietsparkeervoorzieningen nietjes
- Fietsparkeren niet middels een overdekte fietsenstalling

1.4.5 Buitenberging

Er dient een buitenberging van circa 12 m² te worden opgenomen op het terrein ten behoeve van het opbergen van speel-/buitenmateriaal.

Indien er een inpandige berging, welke rechtstreeks toegang van buiten heeft, aanwezig is dan volstaat dit ook.

1.4.6 Containerberging (buiten)

Er dient een mogelijkheid te zijn voor het (gescheiden) opslaan van afval. Deze ruimte dient zodanig gesitueerd te zijn dat deze goed bereikbaar is met containers. Bij het ontwerp rekening houden met stankoverlast. Bij voorkeur (en indien mogelijk) opnemen ter plaatse van de hiervoor omschreven buitenberging.

Containerberging dient een gecombineerde afsluitbare berging te zijn, type Falco (FalcoLok) of gelijkwaardig.

Voor zowel de containerberging als de onder 1.4.3. benoemde rijwielstalling personeel dienen twee aparte afsluitbare ruimten beschikbaar te zijn.

1.4.7 Afscheidingen

Vandalisme en ongewenste samenscholing buiten schooltijd op het terrein dient te worden voorkomen.

Afscheiding gecombineerd: groenvoorziening met hekwerk (draadmatten hekwerk) ter voorkoming van doorlopen. Hoogte 1.2m.

Toegangspoorten uitvoeren in staal, spijlen.

Het terrein is per definitie niet toegankelijk voor motorvoertuigen. Een toegangspoort voor het incidenteel toegang verschaffen aan motorvoertuigen dient afsluitbaar te zijn.

1.4.8 Bezonnig en beschutting

Er moet in het ontwerp rekening worden gehouden met voldoende beschutting tegen zowel zon, regen als wind.

1.4.9 Verlichting

Er dient rekening gehouden te worden met verlichting.

Uitgangspunten:

- Noodverlichting ter plaatse van de entree(s)/(nood)uitgangen.
- Eventueel gevelverlichting (schijnwerpers voorzien van bewegingsmelders) waar wenselijk ter voorkoming vandalisme.
- Verlichting ter plaatsen van fietsenberging personeel (bewegingsmelder).
- Verlichting ter voorkoming van hangplekken / sociale veiligheid (bewegingsmelder).

1.4.10 Bestratingsmateriaal

Verharde gedeeltes van het terrein dient bestraat te worden met grijze betontegels 300 x 300 x 45 mm (door en door grijs).

Betratingsmaterialen dienen te worden aangebracht op een verdicht schoon zandpakket van 200 mm.

Betratingsmaterialen dienen in halfsteensverband te worden gelegd.

Bestratingsmaterialen dienen te worden opgesloten met grijze betonbanden 60 x 200 x 1000 mm.

Bestratingen dienen afwaterend te worden aangelegd richting op het terrein aanwezige straatkolken en/of het aansluitende terrein.

Type beton/materiaal bestrating: beton van bio based betonproducten of van gerecycled beton.

Een andere kleur tegel is toepasbaar m.b.t. zonering op het speelterrein, materialisatie conform grijze betontegels:

- Zonering fietsenstalling: antraciet
- Looppaden: rood/grijs
- Etc.

1.4.11 Boomranden

Indien er bomen in de bestrating worden opgenomen dan dienen deze te worden geplaatst in boomkransen. Boomkransen te realiseren door grijze betonnen boomranden 150 x 250 x mm. Diameter afhankelijk van grootte boom/boomsoort.

1.4.12 Valgrond

Ter plaatse van speeltoestellen dient een valgrond aanwezig te zijn. De valgrond dient te voldoen aan de eisen en afmetingen zoals gesteld in het "Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen".

Materialen die gebruikt mogen worden als valgrond hebben natuurlijke/circulaire eigenschappen. Als voorbeeld:

- Rubberen veiligheidstegels
- Houtsnippers / boomschors
- Valdempend zand
- Valdempend grind

Materialen die gebruikt mogen worden:

Als (val)grond toe te passen materialen dienen als oorsprong een natuurlijk materiaal te hebben. Gebruik van kunststofmaterialen die een natuurlijke uitstraling of natuurlijke eigenschappen nabootsen, worden als (val)grond, bestrating of bodembedekkingstoepassing op speelterreinen, wegens negatieve effecten op de natuur en bodemgesteldheid, uitgesloten.

1.4.13 Zandbak

Ter plaatse van de speelzone t.b.v. onderbouw dient een zandbak te worden opgenomen.

Eisen zandbak:

- Opgebouwd uit betonnen zandbakelementen.
- Afmeting rechte elementen ca. 60 x 270 x 900 mm
- Afmeting ronde bochtelementen 45° ca. 270 x 900 mm
- Fundatie middels verdicht zandpakket en betontegels
- Vrije valruimte om de zandbak 1500 mm
- Minimale afmeting zandbak (buitenwerks): ca. 5000 x 5000 mm
- Zandbak vullen met speelzand (tot maaiveldhoogte) betonelementen komen ca. 300 mm boven speelzand uit.
- Onder het speelzand ter hoogte fundering beton elementen dienen betontegels te worden aangebracht.
- Ter plaatse dienen voorzieningen aangebracht te worden om de zandbak af te schermen middels een afdeknet of schaduwdoek.

1.4.14 Prullenbak

Op het terrein dienen voldoende vandaalbestendige en afsluitbare prullenbakken te worden geplaatst. Minimaal een prullenbak in de nabijheid van entree(s) welke grenzen aan het (speel)terrein.

1.4.15 Zitbanken/zitelementen

Op het terrein dienen voldoende voorzieningen aanwezig te zijn om te kunnen zitten.

Dit kan worden gerealiseerd door zitbanken en/of zitelementen.

Uitvoering in onderhoudsvriendelijke materialen.

Minimaal aantal zitplaatsen: in overleg met de locatie

1.4.16 Speeltoestellen

Op het speelterrein dienen voldoende voorzieningen aanwezig te zijn om te kunnen spelen en/of bewegen. Speeltoestellen dienen gecertificeerd te zijn. Speeltoestellen en plaatsing dient te voldoen aan de eisen zoals gesteld in het “Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen”.

Als basis voor de speeltoestellen zullen de volgende thema's van toepassing moeten zijn:

- Sport en spelen
- Educatie en spelen
- Natuur en spelen

De onderdelen sport, educatie en natuur in combinatie met spelen is een vereiste in de keuze van de speeltoestellen.

Een zichtbaar onderdeel van de speeltoestellen is bestemd voor kinderen met een lichamelijke beperking.

1.4.17 Natuurlijk spelen

Op het terrein dient er een mogelijkheid te zijn t.b.v. natuurlijk spelen. Minimaal 30% tot maximaal 50% van het bespeelbaar oppervlak dient als natuurlijk spelen te worden ingericht.

Eisen natuurlijk spelen:

- Toegang(en) tot de school dienen verhard, veilig en obstakelvrij toegankelijk te zijn en vormen geen onderdeel van het deel van het natuurlijk spelen.

1.4.18 Beplanting en bomen

Bij de keuze van beplanting en bomen dient met volgende rekening te worden gehouden.

Beplanting en bomen dient met nodige aandacht te worden uitgekozen.

- Bomen en planten mogen niet giftig zijn of giftige vruchten produceren
- Bomen, planten en afscheidingen zonder prikkels of doornen
- Aandacht voor benodigd onderhoud.
- Bomen welke niet te ondiep wortelen waardoor bestrating omhoog wordt gedrukt
- Rekening houden met sociale veiligheid (geen plekken creëren waar geen toezicht mogelijk is)
- Bomen met schaduwfunctie uitvoeren in een parasol variant.

1.4.19 Waterberging

Bij aanvullende eisen van uit het bevoegd gezag (gemeente) in het kader van waterberging dient dit opgenomen te worden in het ontwerp. Veiligheid en het beperken van overlast zijn hierbij het uitgangspunt.

1.4.20 Schoonloopzones (buiten)

De entree(s) van de school dient (buiten) te worden voorzien van een schoonloopzone.

De schoonloopzone dient te worden gerealiseerd door zgn. borstelmatten:

Fabricaat: ABI mat

Type: ABI Alukabel Senior met borstelinelage

Totale mathoogte: 23 mm

Minimale te leggen afmeting: ca. 2000 (breedte) x 3000 (lengte) mm

Op te delen in meerdere delen zodat matten gemakkelijk uitgenomen kunnen worden voor schoonmaak

De matten dienen verdiept te worden aangebracht. De bestrating dient ter plaatse van schoonloopzone verdiept te worden aangebracht (23 mm verdiept). In dit gedeelte een viertal boombeluchtingstegels opnemen voor afwatering.

Inmeten matten nadat bestrating verdiept is aangebracht.

1.5 Buitenriolering

Bij het vervangen van terreinbestrating bij bestaande gebouwen dient beoordeeld te worden of de buitenriolering (geheel of gedeeltelijk) vervangen dient te worden.

Voor het besluit of deze vervangen dient te worden de gehele buitenriolering door een gespecialiseerd bedrijf middels een camera onderzoek in kaart te brengen.

Hierbij dient het volgende te worden onderzocht/in kaart te worden gebracht:

- Staat van de buitenriolering.
- Materiaal van de buitenriolering.
- Diameter(s) van buisleidingen.
- Het beloop van de buitenriolering.
- Aansluitingen gebouw en gemeentelijk riool.

Bovenstaande dient op een terreintekening (bestaande situatie) te worden aangegeven.

Indien uit het onderzoek blijkt dat dat riolering geheel of gedeeltelijk dusdanig verouderd is of zich in een dusdanige staat verkeerd dat deze vervangen dient te worden dan dient dit gelijktijdig te worden uitgevoerd met het herbestraten van het terrein.

Het gehele terrein dient voldoende afwaterend te zijn. Afwatering op eigen terrein middels buitenriolering naar gemeentelijk riool, al dan niet via een waterbergingsvoorziening. Onverharde delen welke als onderlaag klei, pui of een andere slecht doorlatend materiaal dienen voorzien te worden van drainage.

Uitgangspunten riolering (afwatering schoon- en vuilwater):

- Fabrikaat wavin of gelijkwaardig.
- Materiaal dikwandig pvc
- Diameters op basis van behoefte afwatering
- Afschot 10mm/cm conform NEN3215
- Geheel aansluiten van hemelwaterafvoeren gebouw en aansluiten gemeentelijk riool
- Terrein voorzien van molgoten, straatkolken afhankelijk van ontwerp
- Straatkolken fabrikaat NeBo of gelijkwaardig, beton, afmeting 450 x 350 x 600mm
- Straatkolkroosters gietijzer, vierkant. Rooster vergrendelbaar (kindveilig)
- Ontstopingsstukken toepassen t.p.v. gebouw, aansluitingen gemeentelijk riool en verstgelegen punten op het terrein
- Terugslagkleppen toepassen t.p.v. aansluitingen gemeentelijk riool en waterbergingsreservoirs.

1.6 Onderwijskundige functies speelplein:

Op het speelterrein dienen de onderstaande zeven onderwijskundige functies minimaal te worden gerealiseerd daarbij aansluitend op de onderwijsvisie van de betreffende school:

1. **Sport en spel:** Kinderen gaan op zoek naar hun competenties en leren in teamverband met elkaar te spelen. Veel speeltoestellen kunnen tegenwoordig worden gebruikt in de leerlijn binnen een buitengymles. Voorbeelden: voetbal, basketbal, verschil in ondergrond, interactief, trimbaan, sensomotoriek, freerunnen. Ruimten gericht op het actief laten bewegen.
2. **Spelen:** Kinderen moeten lekker kunnen spelen, samen of alleen. Hierbij worden verschillende motorische of sociale vaardigheden ontwikkeld. Voorbeelden: schommelen, glijden, duikelen, zandbak, krijten, verstoppertje.
3. **Verkeer:** Kinderen leren op een speelse wijze kennismaken met verkeer, door daadwerkelijke paadjes en kleurgebruik op de grond. Voorbeelden: Lopen, fietsen, skelteren, verkeer naspelen.
4. **Rust:** Kinderen ervaren veel drukte op het plein, daarom is het goed om wat rustpunten te creëren op het plein. Voorbeelden: zitbankje, chillplek, rustzone.
5. **Ontdekkend leren:** Kinderen hebben van nature een nieuwsgierige houding. Om hieraan tegemoet te komen dienen er natuurelementen toegevoegd te worden aan het plein, om hiermee de natuurgerichte intelligentie te ontwikkelen. Voorbeelden: zand(bak), water(pomp), natuur, gras, niveauverschil.
6. **Bewegend leren:** Door lessen bewegend leren toe te passen op het schoolplein, ontstaat een dynamisch spel tussen theoretische stof en inzicht door beweging. Leren door te bewegen! Bewegen, sociale interactie, samenwerken, ontdekken, beleven, inzicht en ervaren maken dat kinderen de lessen beter begrijpen en toe kunnen passen. Voorbeelden: honderdveld, beweegruimte, interactief speeltoestel
7. **Verlengstuk van binnen:** Buitenlessen biedt de kinderen meer ruimte, frisse lucht en beweging. Voorbeelden: theater, sportveld, en genoemde voorbeelden en activiteiten in 1 t/m 6.

Welke onderwijskundige doelen en maatschappelijke competenties worden door bovenstaande punten versterkt?

Een schoolplein is van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van een kind. Door te spelen ontwikkelen kinderen motorische, cognitieve en sociale vaardigheden die belangrijk zijn om deel te nemen aan de samenleving. Het plein is een verlengstuk van de onderwijskundige visie en moet passen bij de omgeving waarin een school staat. Een hele groene omgeving vraagt wellicht een ander plein dan een stadse omgeving. Schoolsamenwerkingsverbanden zijn er scholen die werken met Beweegwijs en hiervoor faciliteiten op het schoolplein aan moeten kunnen brengen.

Motorische vaardigheden:

Een speelruimte met variatie en verschillende bewegingsuitdagingen draagt bij aan de fysieke ontwikkeling van het kind. Dit kan onder meer worden bereikt door hoogteverschillen en verschillen in materialen en ondergronden.

Cognitieve vaardigheden:

Voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen zijn ontdekking, exploratie, zintuiglijke ervaring, taal en ruimtelijke oriëntatie van belang. Dit is voor kinderen de toegang tot de wereld om hen heen. Buiten kunnen kinderen nieuwe ervaringen opdoen en leren deze te benoemen.

Sociale vaardigheden:

Kinderen leren de regels van het samenleven vooral door zelf te doen. In hun spel fantaseren ze dat ze een ander zijn. Ze spelen, rollen en leren zich verplaatsen in een ander. Als kinderen de ruimte geboden wordt om andere kinderen en volwassenen uit de buurt te ontmoeten, verbeteren zij hun sociale vaardigheden.

Er zijn scholen die samenwerken met Beweegwijs. Zij stelt eisen aan de speelplaats m.b.t o.a. belijning/ verdeling ruimte.